

ORCANULU

LYMINAREI.

Gazeta Beserecesca, Politica, e literaria.

Cu pre Gratiosa invoientia.

Sambata

Nr. XIV.

5 Apr. 1847.

TRANSILVANIA.

SIBIU, 29 Mart. Astadi pierdu éراسi roma-
nulu unu barbatu de intru acei rari in partile,
acestea, carele cu talentele si nepregetatele o-
stenele nu numai ajunse la un postu mai inaltu
in servitiulu Principelui si patriei sale, ci si
pe indelungat'a carare acestoru servitiuri, cesile
vediu recunoscute si premiate, nusi uitá nici o-
data de sangele si relegiunea parentiloru sei. D.
Aaron BUDAI, Secretariu de Camara, románu,
de lege grecesca unita, in adunci batranétie pre-
ste 80 de ani, in 29 Mart. plecá capulu inco-
nratu de merite imortale spre repausu eternu,
si sufletulu si-lu recomená in manule Creato-
riului. Piai tieren'a usiera!!!

BRASOVU, 31 Mart. nise scrie, ca D. Geor-
giu Baritiu avea se plece a doua di márti catra
Presburg si Viena, ca deputatu alesu de in par-
tea gremiului si Magistratului local, impreana cu
Senatoriulu D. Aug. Roth si negutiatoriulu D.
Mager. Intemplare memorabile nu numai pentru
acesta recunoscere publica a talentelor si merite-
loru Domnului G. Baritiu, care nimene n'au po-
tutu a le negá, ci chiaru si pentru spiritulu de
impaciuire ce pre in acesta alegere se marturisi
de in partea sasesca. Iniativ'a o facera insusi
sasii spre mirarea romániloru, carii cu tote ca
sciu pretiui pre D. Baritiu, totusi pote ca de si-
nesi nu aru fi cutezatu al propune. Opositiunea
stete de intr'alte elemente straine, nici sasi nici
románi. Dela Sabiu inca se dusera doi deputati
totu in cauza drumului de fieru, dar' acestia tra-
gu mai antái dreptu la Viena, candu e contra
Brasiovenii voru stá la Presburg pe catu va tie-
né adunarea, apoi voru merge la Viena.— De in-
tru aceste, si dein cate se scriu in Gazétele dela
Brasiou si Sabiu, se pare ca acesta cauza de o
importantia vitale pentru comerciulu Transilva-
nici, desteptá o seriosa, cam tardia atentiune, si
care meriteza a fi imbraciosiata de in tote pote-
rile si de in partea tierei romanesci.

FAGARASIU, Mart., Societatea romanescá can-
tatoria teatrala" produse si a ci vre o cinci bucati
in limb'a romanescá: Soldatutu fugitu, Preciosa,
Cusma zuraitoria, Padurea Sibiului, si Siepte mu-
ieri intru o uniforma. Vestimentele si decoratiuni-
le erau frumose, ci reprezentarile nu de totu ni-
merite; si preste totu dicundu, cine pe lenga ro-

manesce nu sciá bine si latinesce, de in totu puci-
nu au pututu intielege. (M. és J.)

PRINCIPATELE ROMANESCI.

BUCURESCI, 23 Mart. O nefericire cumpli-
ta! Gazetele nemt. de in Bucuresci, Brasiou, Sibiu,
si cea Rom. dein Brasiou ne inscientieza un focu
cumplitu inceputu in dioa de Pasci. Gazet'a nem-
tiesca dein Bucuresci, dein dioa de Pasci, intru un
estra-foiu are urmatoriele:

„Bucuresci, in dioa de Pasci 4 Apr. (23 Mart.).
Bucuresci arde!—Intre 12 si 1 ora dupa amédia di
se incinse foculu, si acum ratecescu fara acopere-
mentu mai multu de die ce mi i omeni.—Celu pu-
cinu 1000 case arsera si inca totu arde.—Ventulu
urla ca un orcanu.—Sperarea, ca cu apusulu sore-
lui se va mai asiediá, nu se implini.—Elementulu
furiosu inca nu se saturá, si scapatu dein legaturi
inghite victimele, in catro-lu bate furtun'a.—De nu
stá ventulu la média nopte, nici noi nu vomu po-
té dá la tipariu aceste linii. (A scapatu)—Oparte
de in Lipskania e mancata de flacara; uliti'a adeca
incarea vendu negutiatorii ce ambla la tergulu dela Li-
psia, si prevede o parte a orientelui cu negotia de luxu
dein apusu.—Milionu sunt pierdute numai a ici,
dar' airilea?—Inalt. Sa Principele donnitoriu e de
noa ore calare, si de facia pretutendinea, unde peri-
cululu e mai mare, ordenandu si lucrandu.—Derega-
toriele, si alesu Aga (Capulu Politiei) I. Mano, lu-
cra fara pregetare, si trasi de acestu frumosu e-
semplu punu staduentie necredute. Ce pote inse
omulu netare asupr'a elementului furiosu.

„Luni, demaneti'a 6 ore. Catra médianopte
se asiediá furtun'a si pericolulu de a arde tota ce-
tatea acést'a nespusu de mare trecu.—Pán'acum
se scié de siésa vietii de omu perite, intre care si
un pruncu.—Diece pana la dóa-spra-diece bese-
reci arsera de totu pana in fundamentu, cea de an-
táia fu cea catolica.—Misieletatea e infioratoria.—Un
focu si ardere ca cele de in Hamburg!“

ANGLIA.

PARIS, 9: 21 Mart. Ispania si Grecia sunt
acele duoa punturi, ce ocupa mai multu in ace-
stu momentu politic'a de in afara a Franciei,—
cea de in urma nu intru atat'a pentru diferen-
ti'a exagerata intre porta si cabinetulu grecescu,
de a caria deslegare nici cea mai mica indoela

nu pote se fia, ci cu multu mai virtosu pentru turbarea afara de tota mesur'a, cu carea L. Palmerston de nou ameritia, ca va se se radice in obiectulu de impromutulu grecescu. Dupa sciri de in London, acestu ministru de nou propuse acosta intrebare in consiliulu de cabinetu de in 6 Mart. (st. n.) si fece ase concludere, ca in Consiliulu celoru trei poteri garantizatorie se se propuna: ca Grecia numai de catu sesi implinesca detorentiele sale financiare ca tra cele trei poteri atatu pentru platirea intereselor catu si pentru a Capitalului. In urm'a acestui concludere convocà L. Palmerston pre DD. de Brunow (a Rusiei) si Comitele de St. Aulaire (a Franciei) la o conferentia, inse a caria tieneru nu duse la nici un resultatu, de ora ce Comitele se dechiarà in contra proiectului, ér D. de Brunow nuse lasà cuto tu de a densulu intr'acesta materia. Cautandu la viosia, cu care L. Palmerston stà de acestu lucru, nu e indoela, cumca elu, si de nu va avé ajutorentia celoru doà poteri, e determinatu si singuru ase radica intru acestu obiectu. In desiertusi aplecà St. Aulaire tota elocuentia si arata periculosele urmari de intru o prea aspra strimtorare pentru tenerulu statu al Greciei. Respunsulu Lordului destulu de caracteristicu se dice a fi fostu: cumca adeca de urmari nu prea multu passa. Asemenea lucruri se acceptara in Paris cu multa parere de reu, si legatului francescu in London ise dede in comise, ca in lucrurile grecesci de tote initiativele inca si cele favoritorie se se ferésca, si sesi tiena de regula, cumca Francia la templare candu Grecia ar fi strimtorata cu pretensiuni preste poteri ei, nicisi ca cum nu va cooperà cu Anglia. Se crede ca si Rusia vase arete sentiuri mai favoritorie pentru Grecia.— In catu pentru Ispania, L. Palmerston togn'a atunci arata o facia mai amicale ca tra Francia, candu tendea cele mai incurcate laciuri in contrai. De candu regina Christina lasà Madridulu, partid'a anglesca se impoteri mai multu in Ispania, asia catu in Paris incepura a cugetà la mesuri mai energice.— Necuvenentia parlamentaria, ce o provocà Hume cu al seu proiectu mai de curendu, arogantia cu carea in acea adunare indrasnira asiedé la judetiu asupra atota Europa, si alte asemenea fapte a Cabinetului anglescu, furia de ajunsu spre a produce acelu efectu, catu se nu fia prea multu ascultate pasionatele propositiuni de in London in aintea aceloru trei poteri atatu defaimate.

—Jurnalele anglesci cele mai influitorie nu incéta a versà articli venenati asupr'a lui Coletti si a guberniului grecescu, intru un tonu si o limba, ce nice cum se cuvenu unei natiuni asia tare, cum este Anglia.

Paris, 13: 25 Mart. Daniel O'Connell so si eri sér'a in Paris insocitu de fiulu seu celu mai teneru, deputatulu dela Dundalk, ce si insusi porta numele de Daniel.—Starca sanetatii lui se dice a fi forte critica, de care nici insusi nu are indoeli; tota constitutiunea lui atat'a e de atinsa, catu si amblatulu in casa lui e cu greutate. Cursulu lui de oratoriu a statului in parlamentu si in adunarile poporului la tota templarea se pare a fi incheiatu.—Ca tra Italia, unde are de cugetu a purcede spe intarirea sanetatei, inca nu va se plece asia curendu de in Paris totu pentru aceea.

F R A N C I A.

PARIS, 12: 24 Mart. Journ. des D. scrie: In catu pentru negociulu Bancului cetimu in Morning Chronicle (Organulu Whigiloru) de luni 22 Martiu:

„Nóa ne pare reu vediendu ceva plecure in Anglia de a cautà cu ochi pismosi la negociatiunea comerciale facuta de curendu intre guberniulu rusescu si banculu Franciei; noi ne tememu, ca ar fi o mare ratecure a trage ori ce argumentu politicu de intru o negociatiune indemnata invederatu numai de in luari aminte curatu comerciale; ci se fia chiaru si almintrilea, si asiediarea de 2 mill. p. st. in fonduri francesci fia facuta de Imperatulu Rusiei, nu de in scopulu de a inlesni esportarea bucatelor de in dominiurile sale, ci singuru de intru acel'a, ca sesi marturisesca incredentiarea in starea lucrurilor de acum in Francia, cu tota dreptatea o asemenea templare ar trebui se descepte in Anglia de cu totulu altu sentimentu de catu al zelosiei si al neaplacerei. Deci se ne bucuramu mai bine de ori ce simptome, ori catu demica annu de adreptulu se fia, de sentimente mai amicale intre monarhi.

„Anglia e interesata mai multu de catu ori care tiera, a vedé pre celelalte poteri mari innoindu noa legamente pentru pacea atota lumea; noi si indirecte tragemu un mare folosu de in negociulu de carele grainu. Necurmat'a cerere de bani numerati de erà se ocazioneze in Francea ce-va strimtorare financiaria seriosa, nu se pote calculà pan' la ce puntu ar fi avutu a suferi si chiaru sistem'a no tra. Prea firescu lucru e ca guberniulu francescu se se bucre, ca au castigatu ce-va ajutorentia, si ca in catu-va e maretiu a o fi castigatu togn'a de in acea parte. Cu tote acestea, nu e prea intieptiesce nici se siede prea bine organeloru acestui guberniu, asi luà ocazione de in acestu evenimentu, pre cum facu, spre a mai interitá amarélla ce s'ar mai fi aflandu intre Francia si Anglia. Inaintea loru folosulu celu mare al acestei negociatiuni stà intru aceea, ca ar deschide calea ca tra formarea unei legaturi contrarie Angliei.“

G E R M A N I A.

DARMSTADT, 6: 18 Mart. In Camar'a adunarei staturiloru avù locu o via, interesatoria desbatere de trei dile asupr'a art. 33 dein proiectulu de dreptulu casatorescu, prein carele se demanda cununi'a beserecésca. Mai virtosu luara parte la acea principele Emilu presidentele camarei, Comitele Solms-Laubach, episcopulu catolicu, prelatulu protestanticu, DD. de Linde, de Arens si de Gagern. Principiulu beserecescu invinse. Cu multa potere si cu destula lumina se demustrà, cumca principiulu crestinescu e fundamentulu tuturoru staturiloru europesci si mai alesu al celoru germane.

G R E C I A.

Ancona, 7; 19 Mart. Ultimatu turcescu, pre in care se postea ca guberniulu Greciei in restempu de o luna se cera certaciune dela Musurus, nu se acceptà. Intr'aceca ofertele indereptate dein Atena spre compunerea nentielegeriloru de acum,

sunt insuflata de un spiritiu paciitoriu, re nu se potea asteptá, si lasa pucina indoela la midiu-locu cum ca intrebarea-si va afliá deslegarea pre calea pazei. Dupa aceste oferte guberniulu grecescu vré a tramite un legatu anume pentru acelu scopu la Constantinopoli, ca se marturisésca durerea guberniului grecescu pentru cele intemperate si se asigureze, cum ca altui nou ministru turcescu (numai se nu fia raia), ce se ar tramite la Atena, cele mai sincere demonstrari de amicitia si cuprinderea cea mai caldurosa ise voru dá in Grecia.

Viena, 11: 23 Mart. D. de Prokesch Legatulu austriacu la curtea de in Atena, nu s'au mai intorsu la postulu seu. Conoscenti'a de aproape cu starile orientelui, si simpatiele lui fundate pre precepere si cercetare matura, ce porta catra cabinetulu de acum ca catra celu mai national si mai bunu pentru Grecia precum si celu mai bine sentitoriu catra Porta, contribui multu spre luminarea guberniului despre adeverat'a stare a Greciei, si fienti'a lui de facia in Residentia chiaru in momentul, candu tienerea pazei in Oriente erá pusa in periculu preintru o nentielegere nensemnatoria, se pote socoti cá o templare forte favorosa. Dupa sentimentele amicale de aici catra Porta, nu pote fi indoela, cum ca pasii midiu-locitori, ce se voru pune de la acestu guberniu, voru fi incununati de celu mai bunu succesu. — Dupa datele mai noa dein Constantinopoli 5: 17 Mart., ofertele Cabinetului grecescu nu fura acceptate la Porta. — D. Prokesch plecá

DESPRE politic'a Angliei catra Grecia de un tempu in coce si acum candu cu diferentele intre cabinetulu grecescu si divanulu turcescu, asia judeca un corespondente a G. un. de A. „ De intrebii pre un Anglu cultu, adeca pre unulu, carele trecu prein invetiatur'a clasica si inca nu o au uitatu, de unde vine, cá Anglia asia de interitata se arata catra poporulu grecescu si asia de contraria nezuentieloru aceluia, si cá ea fiendu in posesiunea libertatei, puterei si marimeci, asia multu pismuesce altor'a aceeasi fericire si alesu unui pamentu, pentru a caruia anticitate ea atat'a mirare predéza, si cu a caruia literatura cei mai mari omeni ai Statului in Anglia s'au cultivatu, si pentru a caruia lunga servitute suptu feri barbari asia multu au suspinatu Europa? Au dóra si-au uitatu, cá marelui Georgiu Canning dein tote puterile au lucratu spre scaparea ei, cá nu pucini dein cei mai nobili barbati ai loru, precum Lord Byron, Hastings, Gordon, intru acea ferbente lupta s'au pusu si s'au pierdutu viati'a? Si candu ar vré sesi uite de tote acestea, au nu ar senti ceva rusine de inaintea judecatei a tota Europa, care la asia portare a ei catra Grecia cauta ca la o macula, si de inaintea vindictei (nemesi) carea ca locu-tienetori'a provendentiei d. dieesci, truff'a si nedreptatile chiaru in poporale cele mai mari mai cumplitu le pedepsese? Cu acestea se au asemenea intrebari stremtoratu Anglezulu responde: cum ca Anglia intru acestu momentu nu vede nici un guberniu grecescu, ci suptu acestu nume numai domnirea Franciei in Atena, si ca nu pote suferi ca Francia se domnésca in Grecia, etc. De i remustra cine-va, cumca tota acesta explicare e fara temein, cumca nu Francia domnesce in Grecia, ci legatulu anglescu de in Atena vrea singuru se domnesca acolo prein Mavrocordato, fa-

nariotii lui si eptanisiotii anglesci, cumca numai dela Anglia aterna asi recastigá aceeasi recunoscere politica de buna voentia ce o are Francia acolo, si cumca Grecii sunt mai iuti la vedere de catu se nu precépa numai de catu scimbarea sentimenteloru inamiciloru sei cei mai de inainte; ei sunt destulu de marinimosi a uitá nedreptatile maidenaunte, si numele Angliei incuhgiuratu de sentimentile binevoitoare pentru Grecia, si pe acele tiermuri numai de catu se ar aratá incinsu de aceea lumina magica, ce puterea si libertatea nationeloru pretutindinea o reversa inpregiurui, unde nu sunt temeuri de ase teme de planurile ei nici ase ingretiosiá de politic'a ei. La aceste momente si asemenea, firesce cá Anglesulu mai are multe de tote a aduce in contra, ci dein care numai de catu se precepe, cá prein unele ca acestea numai vrea se scape de un respunsu seriosu si cá alta ingrigiare porta la inima ér' nu fric'a de Francia. Aceca e fric'a de insii greci, de comericiulu acestor'a, crescatoriu de in di in di, de navigatiunea loru ce se intinde preste tote sinurile marei mediteranee, de indrasnéti'a, securitatea si precelenti'a emporieloru loru pline de viatia, de mobilitatea si planurile ce de in ce merge se totu latiescu ale marinariloru loru, carii in Galaxidion, Patras, Spezia, Idra, Thera si mai alesu in Sira nu cate doa- trei ci sute de nái edifica, carii preacum cu patru-cinci mii corabii coperu marea mediteranea sii implu porturile, si dupa computulu statisticu al foieloru oficiale grecesci, in acesti ani de radicare, prein negutiatori'a cu bucate pe tota luna castiga la un milionu taleri ispanici castigu curatu.

„Ast'a ece aduce la ingrigiare, temere si ore cum la spaima pe calculatorii Anglesi, a carora temeiulu e comericiulu, si prein urmare potu se se inaltia si se cadia. Cu navigatorii grecesci, carii si-porta negociale intru societate, si de in castigu impartasiescu pre tota barbatimea de pre corabii pana la invetiacei dupa rata, navigatorii anglesci nu potu se venia in concurentia se au prea a nevoe. Acei emuli dupa marea loru crutiare si frugalitate, dupa eftinetatea corabieloru loru usiore si iuti, intru iutimea intreprinderiloru, eftinetatea trasportului, securitatea si succesulu negotialoru, intrecu nu numai pre Anglesi ci si pre ori care alta natiune. Prein ast'a ei se aratara adeverati proprietari a mediteranei, pe a caria tiermuri ei locuescu, ér' pre Anglesi numai ca pre niscari indesati, ce alesine dupa castigulu loru pre acelesi ape. Afara de aceea grecii, intru marecunoscenti'a stariloru si trebuentieloru tienuteloru de in mediu-locu, intru insocirea latita preste tote piatiale acelor'a si intru avutele, precepatoriele, Case negotiatoresci a le loru in Alexandria, Smirna Constantinopole, Odesa, in porturile de apuse ale marei mediteranee si chiaru in London, au un razinu vertosu si securu, ce de intreprinderile rivale a neci unei natiuni nu se pote scuturá, si numai in dilele mai de incoce aflara in parte un contrapodu in navigatorii dalmatini si in activitatea Lloidului austriacu dein Triestu.

„Marin'a comerciala a Greciei, starea in floritaria si marele ei venitoriu e uniculu fundamentu al grigiloru secrete aloru acestii puteri maritime, ce imperatiesce preste insulele ionice, e funtan'a antipatiei si urei cu carea ea cauta la teatrulu Greciei ce suptu scutul libertatei si a ordului acum renasce.

„Divanulu nu au uitatu, pre in ce midiu-loce si ajutoriu ise storse Grecia de in manule ei. Elu vede pericolulu, ce ise amenitia de catra firescii eredi ai mostenirei bizantine, crescundu cu desfasiurarea Greciei, cu intaritur'a liberei constitutiuni, cu intenderea marinei negociatoresci ai acestia, carea mainainte alungã grelele flote marine si in tote venturile ile spulberã. Elu castigã in dilele mai de in coce multu de in petrunderea europésca, si nu fara de temeiu s'au disu, cumca Resid-Pasia nu in desiertu au petrecutu asia indelungu in Paris. Acest'a luã dela Ludovicu-Filipu in adeveru multa buna voientia, si stete cu Coletti intru relatiune amicale; ci elu e mai Turcu si mai Musulmanu, de catu se nu precepa in Francia si in Grecia contrari legati,—mai omu de statu, de catu se nu é aminte pericolulu de catra apusu, cu tote cá nusi inchise ochii nici de catra periculi de ce mai impresuratori de catra resaritu, si cá toti turcii elu e mai incrediutu intra sine de catu se nu spereze, cumca intru mesur'a in ce imperati'a turcesca é' se va intari in launtru, intru aceea va fi si in stare de nou a supune iataganului si suptu pitioarele cailoru provinciele de totu au de giومتate siesi instreinate. Ce incãi erã nechiaru au intunecat, amicii sei anglesci dein Constantinopoli si Atena, sierbitorii sei proprii in Atena cu Mussurus in frunte, fanariotii cu Mavrocordatos si D. Lyons (legatulu anglescu in Atena) dupa spatele lor, ingrigira, cá se ise lumineze destulu de chiaru, si ingredientiatulu consilieloru sale in Times (I. Taims) n'au disu prea multu, candu descoperi scopulu celu mai de in urma al tendentieloru si planurilor suatutorilor anglesci in Atena si Grecia. („Asi conserbã nemiesiorate tienutele de acum, asi recuperã pre cele ce de giومتate se desfacara de Turcia, si pote cá inca si pre cele ce de totu se desfacara de catra ea,—acést'a se pare a fi propusulu Turciei tinere, si spre realizarea aceluia, pe dereptate s'au pusu incredentiarea in ajutoriulu Angliei).“

Cu acesta ocaziune adangemu aici, deintr'alta corespondentia totu de acolo, de in pen'a renumitului Fallmerayer, o scurta notitia despre nationalitatile Greciei de acum'a. „De ora ce beserec'a, curtea si cancelari'a tinerei imperatii grecesci graesce grecesce, apusulu credea ca tota mas'a poporului Greciei, mai alesu clasa cuprensa cu pascerea viteloru si cu agricultur'a se tiene deacosta vitie. Ci nemica e mai ratecitoriu de catu asta representatiune. Chiaru cele mai de desuptu fasii ale poporului, asia numit'a mass'a cea mare, numai intru o parte mai mica a tieriei intielegu limb'a beserecei, curtei si guberniului, si au trebuentia de romanitoriu cá se scia, ce trebue a crede, a face si a plati. De in 800,000 locnitori a Greciei, preste 500,000 graescu inca cea barbara albanesca, cea romanesca, ciganesca si slavyonesca ca limb'a mamesca. Ironi'a ursitei fu as'a de cruda, catu chiaru cele mai celebrate tienute, Attica, Boeotia, Istmulu si micelul insule de in vecinetate, preste totu partea cea mai „productoria“, lucratoria, si actiua a impoporatiunei ellenice, sunt Albano-Romani. Chiaru si vechii cetatiani de in Atena, macar' adunati de in tote partile Levantelui, abia de giومتate

sunt graitori grecesce, si Albanii chiaru si in residentia pan' adi remasera totu aceea ce fusera parentii lor, si toti risera pre acelu preconisatoriu, carele in dioa intronarei regelui Otto ii numi, „Elleni“ si le grai de marimea strabuniloru lor. —Cunoscutu este, ca acestu invetiatu sustienu cu tota marea lui invetiatura istorica, cumca locuitorii Greciei de astadi nu sunt curati greci, ci amestecatura de in mai multe sementii, mai alesu de in sementi'a slavica. Vedi Istori'a peninsulei Morea, si Fragmentele de in Oriente.

L I T E R A T U R A.

Jurnalele inscintieza un opu istoricu de mare intéresu de in pen'a renumitului poeta A. de Lamartine: Istori'a Girondistiloru, de in care cei de antai tomi incepura a se vende in Paris 18 Mart. cu cate 5 fr. de volume, é' celelalte 6 voru urma de in 15 in 15 dile necurmatu, manuscriptulu autoriului fiendu incapetatu. —Un corespondente de in G. Un. de A. 19 Mart. asia judeca: „Girondistii Dlui. Lamartine sunt destinati a face epoca in opiniunea publica. Scriptele lui Mignet si Thiers nusu de catu apologi'a fatalismului in revolutiune si imperiu; nici un spiritu moral au liberal nu resuffa de in opurile lor; ele nu erau de catu istoria subjugariei unui poporu asupr'a principiloru, nobilimei si preutimei sale, si organizarea acestui poporu intru un vertosu mecanismu a statului spre deprinderea unui despotismu asuprasi si asupr'a altor'a. Scriptulu lui L. Blanc e o sofisma, é' alui Michelet are tote simptomele unui paroxismu istericu, si se tiene dupa cuvenientia de forulu mediciloru. Ci opulu lui Lamartine, ori cum se cugete cine-va de principiile politice ale aceluia, e fundatu pe o péna impingatoria morale, si un spiritu adeveratu istoricu resuffa de intru insulu. Déca Lamartine ar fi recunoscutu crestinatatea positiva ca o filosofia complenita a omenimei, in care se cuprindu tote elementele unei politice a omenimei, elusi resolvea deplinu problem'a. Cu un cuventu, D. Lamartine nici o data nusi potu chiaru precepe adeverat'a relatiune intre statu si besereca, intra poporu si preutu. Aceste defecturi esentiali lasate de o parte, opulu Dlui, in catu adeca se pote precepe de in numerocele fragmente intrate in jurnale si revedite, nu numai e un opu de mare potere morale si o naratiune elocuyente, ci inca de o afunda cunoscere de omeni si o escelente prea via caracteristica de capetele partideloru revolutiunei francesci. Cu tote aceea seau alte defecturi adeverate seau potentiose, opulu acelu e celu de antaiu despre o insemnata epoca a revolutiunei, in carele suffa un mare spiritu, si o flacara a cuventarei si spresiunei, ce pre o mesura pasiasce cu insemnata cugeteloru si avuti'a unoru idei.“

De in jurnalele, ce cuprindu atinsele fragmente, noa numai Journal des Debats fiendune de in de mana, in carele la 15 Mart. se afla, Portretulu lui Mirabeau, si la 17, 18 ale aceluia „Fug'a regelui Ludovicu al XVI. la Varennes“, de in carele si noi publicamu aici o partice, celelalte cu numerii urmatori.

F R A G M E N T E

De in,, Istori'a Girondistiloru"

de A. de LAMARTINE.

XI.

Regele si regin'a catotu de a un'a acuprinsera ser'a la culcaltu personele, ce aveau datin'a de a le face onore la acea ora. Ei nusi departara domesticii mai curendu de catu intru alte dile. Ci numai de catu, dupa ce fura lasati singuri, se imbracara de nou, si-luara pre sine vestimente de drumu prea simple si conformate rolei ce fiascicare de intre fugitori era sesi e. Ei se adunara cu principes'a Elisabet'a si cu filoru in Camar'a reginei, de acolo pre intru o comunicatiune ascunsa ajunsera in sala ducelui de Villequier, si esira de in palatiu in parechi cate un'a intre mici restempuri un'a dupa alt'a, ca se nu traga asuprasi luarea aminte a pazeloru curtei cu o prea mare adunare de persone. Cu ajutoriulu miscarei nencitate de omeni pe giosu si in carutie, ce pe astu tempu esiau de in palatiu dupa culcaltu regelui, si carea D. de Fersen fara ndoiela ingrigise a o immulti si a o mari in acea sera, ajunsera fara de a fi cunoscuti pana la piatiulu Caroussel. Regin'a da braciulu unui gardistu de corpu si ducea de mana pe principes'a. Trecundu Carousselulu, ea intelni pre Lafayette, urmatu de unu seau doi officari de in al seu Statu-major, ce intru in Tuilerii spre a se convinge pre in sine, cumca mesurele provocate prein descoperirile de in acea di erau bine luate. Regin'a senti o infiorare recunoscundu pre acestu omu, carele dupa parerea sa representu rescola si punerea la inchisore; ci scapandu de in aintea vederei lui, crediu a fi scapata de in aintea a tota natiunea francesca, si subrise cantandu cu mentea la insielarea acestui preveghiatoru insielatu, candu nu va pote da adoua di poporulu captivii lui. Principes'a Elisabeta razimata si ea pre braciulu unui gardistu urma in ce-va departare. Regele vru a esi cu delphinulu, ce era acum de siepte ani, mai in urma. Comitele de Fersen, prefacutu in menatoriu de cai, mergea un picu mai de parte in aintea regelui, sii sierbea de calauzu. Loculu de intelnitu al familiei regie era rip'a Teatiniloru, unde doua carutie cetatienesci ascepta calatorii. Femeile reginei si marchis'a de Tourzel le preapucasera.

Intru turburarea unei fugi asia periculose si incurcate, regin'a si ducatoriulu seu trecora Puntea regale si se infundara in calea lui Bacu. Precependusi ratecel'a, fu cuprensa de spaima si numai de catu se intorse inderetru. Regele si fiulu sen, constrinsi a veni pre cai incungiurorie si pre alta punte, intardiara ca o giunetate de ora. Ast'a fu un seclu pentru femeia si soru-sa. In urma sosira, se aruncara in caruti'a cea de antaia; Comitele de Fersen sui pe scaunu, luu in mani hamurile, si mena insusi caruti'a familiei regie pana la Bondy, antaia stare de postia intre Paris si Chalons (l. sialon'). Acolo le aflara tote inhamate prein ingrigirea comitelui, o berlina anume facuta pentru regele si un cabrioletu pentru domesticii. Ambe femeile reginei si un gardistu de corpu stramutati suira in cabrioletu; regele, regin'a, delphinulu, domn'a imperatesca, principesa Elisabeta, marchis'a de Tourzel in Berlina. Doi gardisti de corpu se asiediara, unulu de inainte, altulu de inapoi. Comitele de Fersen saruta manule regelui

si ale reginei, ii incredentia prevedentiei domnedicesci si se intorse in Paris, de unde inca intru aceea nopte pleca pre altu drumu catra Bruseli, spre a pote intelni familia regia mai tardiu. De o data pleca de in palatiulu Luxemburgulu si fratele regelui, comitele Provinciei, catra Bruseli far' de a fi recunoscutu.

XII.

Carutiile Regelui rotau pre drumulu catra Chalons; preiuncturi de optu cai erau demandate la tote postiele, cu o clipita mainainte. Asta multime de cai, marimea si forma insemnata a berlinei, numerulu calatoriloru, ce ocupau launtru ei, gardistii de corpu, a caror'a livre se acorda reu cu nobil'a loru fisionomia si pusetur'a militarésca, acea figura burbonica alui Ludovicu XVI siedindu in fundu, in anghiulu carutiei si care se acorda reu cu rola de fetioru de casa cesi luase regele, tote aceste circustari erau de o fire de a descepta tote prepusule pre acestu drumu si a compromite salutea familiei regale. Ci pasaportulu ministrului negotialoru de in afara respundea la tote. Acestu pasaportu suna asia: „ De partea Regelui, demandamu a lasa se treca Domn'a baronesa de Korf, ducunduse la Francofurtu cu doi „fii ai sei, o femeia, un fetioru de casa si trei „domesticii“ si mai giosu: „ Ministrulu negotialoru de in afara Montmorin“. Acestu numestrainu, acestu titlu de baronesa nemtioua, avuti'a proverbiale a banchiriloru de Francofurtu, caria poporulu era dedatu ai da cele mai splendide si mai curiose trasuri de cale, tote erau bine calculate de comitele de Fersen, spre a coperi totu ce ar fi prea cu prepusu au insolitu in acesta calatoria regia. Si in adeveru nemica nu destepa miscarea publica, nemica nu intardia cursulu pan'la Montmirail, omica cetate intre Meau (l. mo) si Chalons. Acolea, undiresuceavu a se face la berlina, impiedeca de o ora plecarea regelui. Acesta intardiare de o ora, pe candu fuga monarchului potea se fia descoperita in Tuilerii si curiri poteau se se tramita pre urma, consterna pre fugitori. Intra ceea trasura fu curundu diresa si calatorii plecara, far' de ale veni in minte, ca acesta ora pierduta potea se custe libertatea si viati'a a patru persone de in cinci, de in cate era compusa familia regale.

Ei erau pleni de securitate si de incredere. Succesulu fericitu al scaparei de in palatiulu Tuileriloru, esirea de in Paris, puntualitatea injunctureloru pan'aci, singuretatea drumuriloru, neluarea a minte a cetatiloru si sateloru pre in carele trebuia a trece, atate pericule inapoiu loru, scaparea asia a prope de inainte, fiasce care intorsura de rota apropiandu de D. de Bouillé si de ostile credentiose asiediate de acest'a spre ai accepta, insasi frumuseti'a tempului si a dilei asia placute ochiloru, ce de doi ani nu se reposau de catu pre glotele seditiose ale Tuilerieloru si pre selbele de baionete ale poporulu intrarmatu suptu ferestrele loru, tote le usiora anim'a, totei facea a crede, cumca prevedenti'a se dechiaru in urma pentru ei, si ca rogatiunile asia ferbinti si asia curate ale acestoru prunci strinsi pe genuchii loru, si ale acestui angeru vediutu cei insocia suptu trasurile principesei Elisabet, invinsera nefericirea obstinata a sortei loru.

Ei intrara suptu aceste fericite auspiciuri in

Chalons, singur'a cetate mare, pre in care mai aveau de a trece. Erá la trei ore dupa a médiadi, unii ofiosi se impresurara in giururu carutiiloru pan'ce scimbau caii. Regele se aretá pucinelu nelmanduse a minte la usitia, si fú recunoscut de maestrulu postiei. Ci bravulu omu semti numai de catu, cá viati'a monarchului seu erá pusa intru o cautatura au numai intru un semnu cu mana de mirare; elu-si reimpinse miscarea de in launtru in ánima-si; intorse intr'aiurea luarea a minte a multimei, ajutá insusi a prinde caii la trasur'a Regelui, si stéte de postilionii se plece. Sängele regelui seu pre acestu singuru omu nulu patá, intru ataf'a omu.

XIII.

Trasur'a rotá afara de portile de in Chalons: Regele, regin'a, principés'a Elisabeta disera de o data: „sunteu scapatii!“ In adeveru, de in Chalons incolo scaparea regelui nu dependea mai multu dela intemulare, ci dela pricepere si putere. Antái'a scimbare de cai erá la Pont-Sommeville. Vedituramu mai susu, cum ca in puterea despueriloru D. lui de Bouillé, DD. de Choiseul si de Guoguelas, in capulu unei desfacaturi de cinci-dieci de husari, trebeau se se afle acolo spre apararea Regelui la lipse, si spre ase replecá inapoiá lui; ei trebeau afara de aceea, catu ce voru vedé caruti'a regelui, a tramite numai de catu un husariu spre a inscrii postia de la Sainte-Menehould, si de a'colo pre cea dela Clermont, despre a prope-trecerea familiei regii. Regele credea sántu, cá va se afle acolo amici devoti si intrarmati; elu nu aflá pre nimenea, DD. de Choiseul si de Guoguelas cu acei cinci-dieci husari purcésera de o giumatate de ora. Poporulu separea ingrigiatu si agítatu, se invertea murmurandu in giurulu trasúreloru, esaminá cu cautatura suspiciosa pre calatori. Nimenea inse nu cutezà ase opune plecarei de a colo, si Regele sosí la siepte ore si giumatate ser'a in Sainte-Menehould. Intr'acestu tempu al anului inca erá díoa. Regele ingrigiatu cá trecú doua de in starile de postia asemnate fara de a aflá in locu escorturile vorbite, pre intru o misicare frésca puse capulu in usitia se cerce intru multimea adunata un semnu de intielegere, au un officiaru incredentiatu care sei descoperia motivulu absentiei trupeloru militare sciute. Misicarea acest'a-lu pierdú. Fetiorulu maestrului de postia, Drouet, recunoscú pre regele, macar' nulu vedise nici o diniora, numai dupa asemenarea cu efigi'a lui Ludovicu XVI pe banii de chartia.

Cu tote acestea, caii fiendu prinsii la trasure, postilionii pe cai, si cetetea ocupata de o desfacatura de dragoni, care potea si cu puterea se facea cale, tenerulu omu nu cutezà ase apucá singuru se oprésca trasurele in acestu locu.

Comandantele desfacaturci de dragoni aci pusu, carele luá a minte preamblanduse preinpiatin, asemenca recunoscuse trasurele regale dupa semnatur'a ce i o dedesera. Elu voi a face sese sue trupele pe cai, seurméze pe Regele, ci gardele nationale de in Sainte-Menehould fiendu repede inscientiate preintru o fama surda despre semenarea calatoriloru cu fecede familiei regie, incungiurara cas'arm'a, incuiara port'a stauleroru si se opusera plecarei de acolo a dragoniloru. Pe tempulu acestei misicari rapede si instinctive a poporulu, feciorulu maestrului de postia insielá celu maibu-

nu calu si luá calea totu intru o fuga spre a ajunge la Varennes inainte de sositulu trasureloru, asi comunicá municipalitatei acestei cetati prepusurile, si a provocá pre patrioti se aresteze pre monarchulu. Pe candu acestu omu trecea in galopu pe drumulu catra Varennes, Regele, a caruia ursite acela purtá, urmá fara prepusu cursulu seu catra aceeași cetate. Drouet erá siguru cá va se intrecá Regele, cá ci drumulu dela Sainte-Menehould catra Varennes descrie un ánghiu insemnatu si trece pre in Clermont, unde se aflá o desprinsura de cai midiu-locitoria, candu de in contra drumulu dereptu facutu numai pentru pedestri si calari lása Clermontulu si dá cu capulu dereptu in Varennes, si asia scurta cu patru mile francesci departarea intre acesta cetate si Sainte-Menehould. Drouet dar' avea mai multe ore inaintea lui, si pierdiarea curea mai iute de catu scaparea. Intr'aceea preintru o straina incurcatura a sortei, si morteá curea in apoiá lui Drouet si pe nesciutei amenitiá dilele acestui omu, carele si elu amenitiá, pe nesciut'a Regelui, dilele supranului seu.

Singuru un marescalcu de logi a dragoniloru inchisi in casarm'a de in Sainte-Menehould aflá midiu-locu de ase suí pre calu si a scapá de suptu preveghiarea poporulu. Inscientiatu de Comandantele seu despre plecarea precipitata a lui Drouet, si venendu la prepusu cugetulu lui, se aruncá in urm'a lui pre drumulu dela Varennes, siguru ca va selu ajunga si resolutu alu ucide. Elu-lu urmá in adeveru inaintea ochiloru, ci totu in ce-va departare, spre anuí desceptá prepusuri si spre ase poté apropiá de elu pre nesemtitate si alu ajunge intru un momentu favoritoriu si intru un locu mai singuratecu de in cale. Drouet, carele ma de multe ori se inturná se vedea de nulu perseque cineva, vedíu pe calaretu sii precepú tactic'a. Nascutu pe acelu locu si cunoscundu tote cararile, Drouet se aruncá numai de catu afara de drumu preste campii, si cu ajutoriulu unei padurice in care se infundá cu calusi, perí dein ochii marescalului, sisi luá totu intru un sufletu cursulu catra Varennes.

Ajungundu la Clermont, Regele fú recunoscutu de comitele Carolu de Damas carele asteptá in capulu a dua escadrone. Fara de a pune vre-o piedeca plecarei carutiiloru, municipalitatea de in Clermont agitata de prepusuri cu indoela pentru indelung'a petrecere acestoru trupe ordoná dragoniloru anu se misicá. Ei ascultara de poporu. Comitele de Damas parasitu de scadronesi afla midiu-locu de ascapá numai cu un suptu officiaru si trei dragoni, si alérgea in galopu catra Varennes, in ce-va departare de Regele: ajutoriu prea pucinu au prea tardiu. (Va urmá)

Indrepta. La Nr. IX, p. 39, col. 1, lin. 24 si 30. si la Nr. X, p. 46, col. 1, lin. 31, cetesce: Martiu, in locu de Febr. si Maiu.

Pretiulu bucateloru.

In piatinulu Blasiului, Joi 3 Apr. in c. m.

Gran curatu, 1 fl. 8	xr.	mestecatu —	52 xr.
Secara, — — —	50 xr.	Cucuruzu —	44 xr.
Alacu — — —	16 xr.	Ovesu —	24 xr.